

ὄση Σακελλάριον, εἶτα ἐν Αἰγίνῃ παρὰ τῷ Γενναδίῳ ἐκείνῳ, οὐ κατέστη ὑπότροφος). Τῷ 1848 Ἰωανναίμ. Τῷ 1869—1889 Σωφρόνιος Χρηστίδης, εἶτα Θεσσαλονίκη, Κυζικηνός (διορισθεὶς τὸν ἰουλιανὸν ἐν Ἰωαννίνοις (Ἀγαθοεργίμ. μ. α' 120). Τῷ 1889 δεκανόβριον ὁ ἄφικος τοῦ Γρηγορίου Καλλιίδου, ἀπὸ Θεσσαλονίκης, θράκος ἐκ Παγιδίου τῆς ἐπαρχίας Προκλείας. Πλὴν τούτων ἐβρομεν ὅτι τὸ 1543 ἀπεβίωσεν ὁ ἄγιος Χειμάρας· τίς ὁ ἄγιος Χειμάρας; πιθανόν ὁ Σωφρόνιος ἐπίσκοπος Χειμάρας; Ἰωαννίτης.

Ἐγράφημεν ἐν Δροβιάνῃ, τῇ 21 ἀπριλίου 1893.

ΝΙΚΟΛΑΪ Γ. ΜΥΣΤΑΚΙΑΔΗΣ.

ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ.

4

«ὦχ! λάκ! λάκ! λάκ! α καὶ οἶνος εὐφροσύναι καρδίαν ἀνθρώπου» λέγει Δαβὶδ ὁ προφήτῃς. Ἀλλὰ δὴ προφήτῃς, προφήτῃς, προφήτῃς, προφήτῃς, δηλαδή μεγαλὸς προφήτης, προφήτης τοῦ λέμε μεις. «Ἐπὶ πλείον πλυνόν με. Βρέ παιδιὰ δὲν πίνουμι ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου» κρασί κρασί κρασία μου Βλέπεις εἶμαι ποιητῆς καὶ ὀλίγον τι βερκοῦς.

Ταῦτα δὲ λέγων καὶ πάλιν τῇ χεὶρὶ ἐπὶ τῆς ληκύθου προσεκόλλησε καὶ ἔπιεν.

Οἱ πάντες διεφθόγγοντο εἰς ἀπλετόν γέλωτα ἐπὶ τῇ ἀδολεσχίᾳ καὶ τῷ κωμικῷ αὐτοῦ ὕμῳ. Οἱ δὲ δύο νέοι ἐκράτουν τὰ στήθη γελῶντες ὅλαις δυνάμεισι.

— Μὰ τί διάβολο ὅλο θὰ πίνης, εἶπον αὐτῷ.

— Βέβαια καὶ θὰ πίνω, καὶ γιατί νὰ μὴ πίνω; μήπως ἔγω που νὰ δίνω; ἐφέτος τὰ εἰσοδήματα εἶναι πίνε! τοῦρα καὶ εἰς ἀν προφθάσωμι καὶ θεράσωμι γρήγορα καὶ βρέξῃ ἀκούα μιά καὶ ζανασπείρωμι, ὅσω σπώγια! θὰ πάω ἀκούα μὴ γυναικα!

Γυναικα! κακὸ ζῶο καὶ καλὸ πρᾶμμα, καλὸς σύντροφος καὶ κακὸς διάβολος μὲ τὰ κέρατα μεταμορφωμένος εἰς ἀγγελο γιὰ νὰ μπερδεύῃ τὸν κόσμον. «Πάντα δι' αὐτῆς ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτῆς ἐγένετο οὐδὲ ἂν ὁ γέγονεν. Μὴ πανδρευθῆς, πανδρευθῆκες; «ὁ γέγονε γέγονε» «τὰ γινόμενα οὐκ ἀπογίνονται» «τὰ μικρὰ δὲν ἤθελες τὰ μεγάλα γύρευες τράβη γέσω διάβολε!»

«Βλέπων ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ καλὸς αὐτοῦ ἀνεψίος δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ παύσῃ οὐλαρῶν διέκολεν αὐτὸν λέγων.

Χορεύουμι παιδιὰ, Πάντες ἐπεδοκίμασαν τὴν πρᾶξιν καὶ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον. Ἦδη ἡ εὐθυμία ἔλαβεν ἀλλοίαν ὄψιν.

Χορὸς καὶ ὀλιδοδοθία.

Ἐσχημάτισαν ἡμικύκλιον καὶ ἤρξαντο ἄδοντες καὶ χορεύοντες συρτόν, εἰς ὃν παιδοθεὶν ἀσκούνται πάντες οἱ θεῶδες χωρικοί, ἄρρενες καὶ θῆλει.

Αἱ φωναὶ καὶ οἱ γέλωτες παρεκάλεσαν πρὸς αὐτοὺς

καὶ τοὺς γονεῖς τῆς Ἀναστασίας, ἡ δὲ παρουσία αὐτῶν κατέστησε μᾶλλον εὐτακτον τὴν διασκέδασιν ἐκείνην. Οἱ νέοι καταγοητευθέντες ἐθεώρουν τὰς ἐβροθυμίας κινήσεις τῶν χορευτῶν.

— Πόσον εὐτυχέστεροι ἡμῶν εἰσιν οἱ χωρικοί οὗτοι, ἔλεγεν ὁ Ἀρίστων πρὸς τὴν φίλην του. Ὁ παῖς τοῦ χωρικοῦ, εὐθὺς ὡς γεννηθῆ, ἔχει τὸ μέλλον του ἀσφαλισμένον, γινώσκει ὅτι οφείλει νὰ ἐργασθῆ τὴν γῆν, ἵνα προσπορίσῃται τὰ πρὸς τὴν, οὐδὲν ἔχει νὰ σκεφθῆ, ὡς ἡμεῖς, περὶ μέλλοντος, οὐδεμίαν ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἐκπληρώσῃ. Νυμφεύεται νεώτατος καὶ ἀποκαθίσταται. Ἐν ᾧ περὶ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι βιοάντων, πρὸ πάντων δὲ περὶ τῶν ποιῶς τινος ἀναπτύξεως τυγχάντων δύναται τίς νὰ εἴπῃ τὸ τοῦ ποιητοῦ:

Τὸ ἔξεχον λογικὸν τῶν κίβι νέμει γρηγοροῦσι, καὶ αὐτὰ τῶν αὐμοφοῶν τῶν πρῶταίτιος τριγῆ.

Ἡμεῖς σκεπτόμεθα περὶ παιδείας καὶ περαιτέρω περὶ δόξης, περὶ ἀποκατάστασεως, εἰς ἀνεύχον δὲ ἀνάγκης περὶ προσπόρσεως τοῦ ἐπιούσιου διὰ τῆς ἀναπτύξεως ἡμῶν. Καὶ καὶ γλιχθεῖθα ὑψηλοτέρων, καὶ ἐπιθυσοῦμεν πλειόνων βόσκων ἢ μὴν ἅπας ὁ βίος ἀποβαίνει καὶ εἶτα. Ταῦτα πάντα θάνατος διαδέγεται.

Ὁ χωρικός ἀποθνήσκει ἀφίνων εἰς τὰ τέκνα του τὴν ἐλπίαν του καὶ μὴ ἀνησυχῶν περὶ τοῦ τί θέλουσιν ἀποθῆ ταῦτα, ἀποθνήσκει ἡσύχως, πλήρως θρησκευτικῆς πεποιθήσεως, πλήρως ἐλπίδος μελλούσης ἀθανασίας. Ἡμεῖς ἀποθνήσκουμεν ἀμφιβάλλοντες περὶ πάντων, οὐδεμίαν πεποιθήσιν καὶ ἐλπίδα ἔχοντες, οἱ πλείστοι ἀπὸ τὰ τέκνα εἰς τὴν διάκοισιν τῆς τύχης καταλείποντες. Καὶ κἀπογοῖ ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου σκεπτόμενοι, ἂν πράγματι ψυχὴν δεκτῆμεθα ἀθάνατον, ἢ ἂν μετὰ τὴν βίωσιν τοῦ σώματος ὑπὸ τῶν σκοληκῶν οὐδὲν ἐναπολείπηται ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν, καὶ τοῦτο μὲν ὡς ἴδαν φροσέρον νὰ παραδεχθῶμεν δὲν τοῖσι μὲν, περὶ δὲ τοῦ πρώτου ἀμφιβάλλουμεν. Τέλος ἀποθνήσκουμεν ἀπέλπιδες, μὴ δυνήθεντες εἰς τὸ ἐπιδικωμένον νὰ φθάσωμεν.

Ἀλλ' ἡμεῖς αἰ ζήσωμεν ὡς οἱ χωρικοί οὗτοι, μὴ δὲν ἐπιδικῶντες, περὶ μηδενὸς μεριμνῶντες ἀνευ τῆς τύχης τῆς τῷ κόσμῳ συνήθους, εὐτυχεῖς ἐν ἀλλήλοις, ζῶντες δι' ἀλλήλων, ἀγαπῶντες ἀλλήλους. Μήπως ἐν τῇ ἀραιοβασίᾳ ἀγάπῃ δύο ὄντων δὲν ἐγκλείται ἡ ὑπάτη εὐδαιμονία;

— Οὕτω καὶ ἐγὼ φρονῶ σιλπάτη. Ἀλλ' ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει εὐφροσύνη δύναμις τίς ἀκαταμάχητος, ἡ τῆς ὀρέξεως τοῦ αἰεὶ πλεῖν εἰδέναι, αὕτη δὲ ἐστὶ τὸ μέσον τῆς προαγωγῆς τῶν λαῶν καὶ τὸ αἰτίον τῆς καταστροφῆς τῶν ἀτόμων, διὰ τῆς δυνάμεως ταύτης ἡ ἐπιπέτη μὲν ἀναπτύσσεται, ἀλλ' οἱ ἀσπῆται αὐτῆς ἐπινοοῦσιν ἐν τῇ ζήτησει τοῦ ἀπολύτου ἀληθοῦς, οὐ περ μὴ ἐπιτυγχάνοντες θηήσκουσιν ἀγεῖστοι τῶν σχετικῶν τέρψαν τοῦ κόσμου διότι ἡλιζον ν' ἀπολαύσωσι τῆς μερίστας ἡθικῆς τέρψεως, οὐκ ἔχοντες τὰ ἀλυτῶν. Καὶ νὰ μὲν ἡ ἀνθρωπότης ὠφελεῖται ἐκ τῶν ἀνακαλύψεων αὐτῶν καὶ ὁσήμερον προάγεται, τιμῆ δὲ τούτους ὡς μεγάλους

μετὰ θάνατον, ἀλλ' εἰς αὐτοὺς ποῖα ἢ προσγινομένη ὠφέλεια;

— Ἡ μετὰ θάνατον δοξα.

— Ἡ μετὰ θάνατον δοξα! λέξεις κεναὶ ἔννοιας. Δοξα, ἀθανασία, ἰδανικότητες οὐδὲν ἔχουσαι τὸ πρακτικὸν ἀποτέλεσμα. Ἀρὰ γὰρ ὁ Νεύτων ἢ ὁ Γαλιλαῖος ἐντός τοῦ μελετητήριου αὐτῶν δὲν ὠνειροπόλησαν ποτε τοῦ εὐθύμου τοῦτου χωρικοῦ τὸν ἀτάραχον βίον; Ἀλλ' ἡ μεγάλη δύναμις, ἡ τούτοις ἐμφυτός, ἐκράτει αὐτοὺς δεδουλωμένους. Τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἦν ἀπεροφνημένον ἐν τῇ ἐξερευνησῆι τοῦ ἀπείρου καὶ τῶν νόμων αὐτοῦ καὶ καθυπέβαλλε τὸ τλήμον σῶμα εἰς βασάνους, αὐτὸ δὲ ἀγογγύστως ὑφίστατο τὰς στέρησεις καὶ εἰργάζοντο ἀμφοτέροι ὑπὲρ τῆς ιδέας τοῦ ἀληθοῦς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐπιστήμης μὲν ἰδίᾳ, τῆς ἀνθρωπότητος δὲ καθ' ὅλου.

— Ἀλλά, νομίζεις, υπέλαβεν ἡ κόρη, καὶ ὁ χωρικός οὗτος μεθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἀμάθειαν καὶ ἀφέλειαν δὲν ἐσκέφθη ποτὲ ὑψηλότερον; δὲν ἐπεθύμησε νὰ εἰναι πεπαιδευμένος; δὲν ἐταλάνισεν ἑαυτὸν διὰ τὴν κατάστασίν του; δὲν ἐξήλεγσε τοὺς σπουδαίους ὁ ἀγρότης οὗτος! Καὶ νὰ μὲν ἀπὸ ὕλικῶν ὅπως ἀρχῶν ὀρυζόμενος, διότι νομίζει ὅτι ἐκείνοι ζωσιν εὐτυχέστερον καὶ ἀνεπώτερον αὐτοῦ, ἀλλὰ βαθύτερον ἐὰν ψυχολογήσῃ τις ἐπ' αὐτοῦ θὰ ἴδῃ ὅτι τὸ κύριον αἷτιον τῶν τοιαύτων αὐτοῦ σκέψεων εἶναι αὐτὴ αὐτὴ ἡ δύναμις, ἡ ποιούσα τὸν ἐπιστήμονα νὰ σκέπτηται αἰεὶ περὶ τῆς εὐρέσεως τῆς ἀληθείας, ἢ ἔφεσις πρὸς τὸ εἰδέναι, ἢ ἐμφοτος παντὶ ἀνθρώπῳ, ἥτις εἰς τὸν χωρικὸν τούτον σπευματικῶς μόνον ἐνυπάρχουσα, ὡς μὴ ἀναπτυχθεῖσα ἐκδηλοῦται ὑλικώτερον ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς θεωρουμένης εὐφροσύνης. Ἀλλ' ἡ τάσις πρὸς δράσιν, εἴτε σωματικὴν, εἴτε πνευματικὴν, οὐσα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ρηθείας δυνάμεως, ἐστὶ γενικὴ, μερικῶς μὲν πρὸς συντήρησιν τῶν ἀτόμων, καθολικῶς δὲ πρὸς προκωμῆσιν τοῦ ὅλου γαραιμεύουσα. Ἡ ποικιλία δὲ αὐτῆς τῆς δράσεως, τρεφῆ ἐν ἰσορροπίᾳ τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα καὶ οὕτως ἡ πορεία αὐτῆς χωρεῖ κανονικῶς, οὐκ κατὰ νόμους ἀπαρσάτους, οἳ εἰσὶν οἱ τῆς φύσεως, ἀλλὰ κατὰ τρόπον αἰεὶ ἀνακινηζομένους καὶ σὺν τῷ χρόνῳ προῖοντι βελτιουμένους. Ὡστε ἡ κατὰ τούτον ἢ ἐκείνον τὸν τρόπον καθυπόβλη, τοῦ ἀτόμου εἰς μάχης εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς εὐδαιμονίαν τοῦ ὅλου, οὐ μέρος εἶναι τῶ ἀτόμου. Κατὰ ταῦτα τὴν εὐδαιμονίαν οὐδέποτε μονομερῶς δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν, ἀλλ' θὰ εἴμεθα πρᾶγματι εὐδαιμόνους μόνον ὅταν μετέχωμεν τῆς τοῦ ὅλου εὐδαιμονίας, ἥτις πάλιν θελεῖ παραχθῆ, ἐὰν ἐκέρως ἐξ ἡμῶν ἐνεργασθῇ πρὸς τούτο, ἐνεργεῖ δὲ καὶ εἰ μὴ πάντοτε ἐξ ἀγαθῆς προαιρέσεως ἐξ ἀπαντος ἐκ τῆς ἀγάθης τῆς ἀυπροσυντηρηθείας, ἥτις παρὰ τοῖς μὲν ἐκράνεται ὡς φιλοτιμία, ἐξ ἧς ἀπαρρῆουσιν αἱ ἀρεταί, παρὰ τοῖς δὲ ὡς φιλοδοξία, ἐξ ἧς ἡ προκωμῆ τῆς ἐπιστήμης, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὡς πλεονεξία, ἐξ ἧς πάσαι αἱ κακίαι.

Ὁ φοιτητὴς κατενόησεν οὕτως ἀκόσμων φιλοσοφούσης τῆς ἀγαπῆτης.

— Κατὰ ταῦτα λοιπόν, εἶπε, δύο ἀναγκῶν προκει-

μένων, εἰ ἔξεστιν νὰ εἰπωμέν, ἡμεῖς ἀκολουθήσωμεν τῇ μὴ χείρῳ, τῇ ἐπιστήμῃ.

— Σύμφωνι, ἀπάντησεν ἡ νεανίς, ἡ ἐν αὐτῇ δράσει εἶναι εὐγενεστέρα. Γέλωτες ἀπλετοὶ τῶν χορευόντων ἀπέσπασαν τοὺς νέους ἐκ τῶν θεωριῶν αὐτῶν. Ὁ Γεώργιος ἐπιχειρήσας νὰ συρῆ τὸν χρόνον ἀπώλεσε τὴν ἰσορροπίαν τοῦ σώματος αὐτοῦ, διότι οἱ καπνοὶ τοῦ οἴνου ἐσκοτίσαν τὸ ἐγκέφαλον αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐκτάδην, τοῦθ' ὅπερ προεκάλεσεν ἀκράτητον γέλωτα παρὰ τοῖς λοιποῖς.

— Ὡ πού νὰ πάρῃ ὁ διακός, ἐγειρομένος ἐφώνησεν ὀργίλος. Χορὸ μου ἠθελές πάνω 'ς αὐτὴ τὴ ζέστη καψοθεῖ!

— Ναί, ἡ ζέστη σοῦφταιζε μεθύστακα.

— Χά! χά! χά! καὶ τί τρέλλαισι ἔκανα καὶ με λὲς μεθυμένο!

— Ἀκόμα τί θέλεις νὰ κάμῃς; . . .

Ὁ χορὸς διελύθη κατ' ὀλίγον. Ἰδρῶς παριέρουσε τῶν χωρικῶν τὰ μέτωπα ἐσκορπίσθησαν ἦδη ὑπὸ τῆς σκιάς διαφόρων δένδρων καὶ οἱ μὲν παρεδόθησαν εἰς ὕπνον, οἱ δὲ εἰς ὀνειροπόλησιν. Ὁ Γεώργιος μετὰ τινα λεπτά ἐρρηγχεύετο ἡχηρῶς.

IB.

Τὸ σύμπαν.

Μετὰ τὴν μικρὰν αὐτὴν διακοπὴν οἱ νεανίαι ἐξηκολούθησαν τὴν πρώτην συνδιάλεξιν ἐπεθύμουν νὰ γνωρισωσιν ἀλλήλων τὰς θεωρίας. Ἡ κόρη πρώτη ἤρξατο συνεχίζουσα.

— Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ τοῦ βίου ἀρμονία ἐπὶ γῆς, τί δὲ ἐστὶν ἡ γῆ;

— Πάν τεμάχιον ὕλης συνίσταται ἐξ ἀπειροπληθῶν μορίων, αἵτινα κείνται ἐν ἀποστάσει πρὸς ἀλλήλα, εὐρίσκονται δὲ εἰς ἀένχον κίνησιν, ἐκ δὲ τῆς κινήσεως αὐτῶν ταύτης προέγεται ἡ δύναμις ἢ συγκροτούσα αὐτὰ πρὸ ἀλλήλων, ἡ καλούμενη συνεκτικότης ἦδη ἂν υποθέσωμεν τὸ σὺμπαν ὡς ἀπειροεγγεθὲς τεμάχιον ὕλης, οἱ ἀπειροπληθεῖς οὗτοι κόσμοι, οὗς βλέπομεν ὡς πλανήτας καὶ ἀπλανεῖς, οὐδὲν εἰσὶν ἄλλο, ἢ τὰ μέρη τοῦ τεμαχίου τούτου, ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων, κινούμενα ἀπκόστως καὶ συγκροτούμενα διὰ τῆς ἐλξεως ἀλλήλων. Ἴσως δὲ οὐ μόνον τὰ καθ' ἑαυστὸν ταῦτα μέρη κινδύνεται ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρον τὸ πᾶσιεγγεθὲς τεμάχιον τοῦτο τῆς ὕλης ὑπερκαλοῦμεν σὺμπαν κινεῖται προχωροῦν ἐν τῷ ἀγνώστῳ διαστήματι, ὡς λίθος ριπτόμενός διὰ σφενδόνης. Εἶπες: τί ἐστὶν ἡ γῆ; λοιπὸν μικρὸν καὶ αὕτη μέρηον ἐστὶ τοῦ ὅλου σὺμπαντος.

— Καὶ ἂν δὲν εὖρες τὴν ἀλήθειαν δὲν ἀπέχεις καὶ πολὺ αὐτῆς. Εἶπε μοι ἦδη τὰ ἀπειροεγγεθὲς αὐτὸ τεμάχιον τῆς ὕλης, οὐ τὰ μέρη εὐρίσκονται ἐν ἀρμονίᾳ καθ' ἑαυτὰ τε καὶ πρὸς ἀλλήλα καὶ πρὸς τὸ ὅλον, ἦν ποτὲ καιρὸς ὅτε δὲν ὑπῆρχε;

— Παρατηροῦντες οἱ ἀστρονόμοι τὰ οὐράνια σῶματα εὐρίσκουσι παρ' αὐτοῖς διαφορὰν ἡλικίας ἀπ' ἀλλήλων. Ἐπίσης καὶ ἡ γεωλογία διδάσκει ἀκνθήστωσ ὅτι ὁ